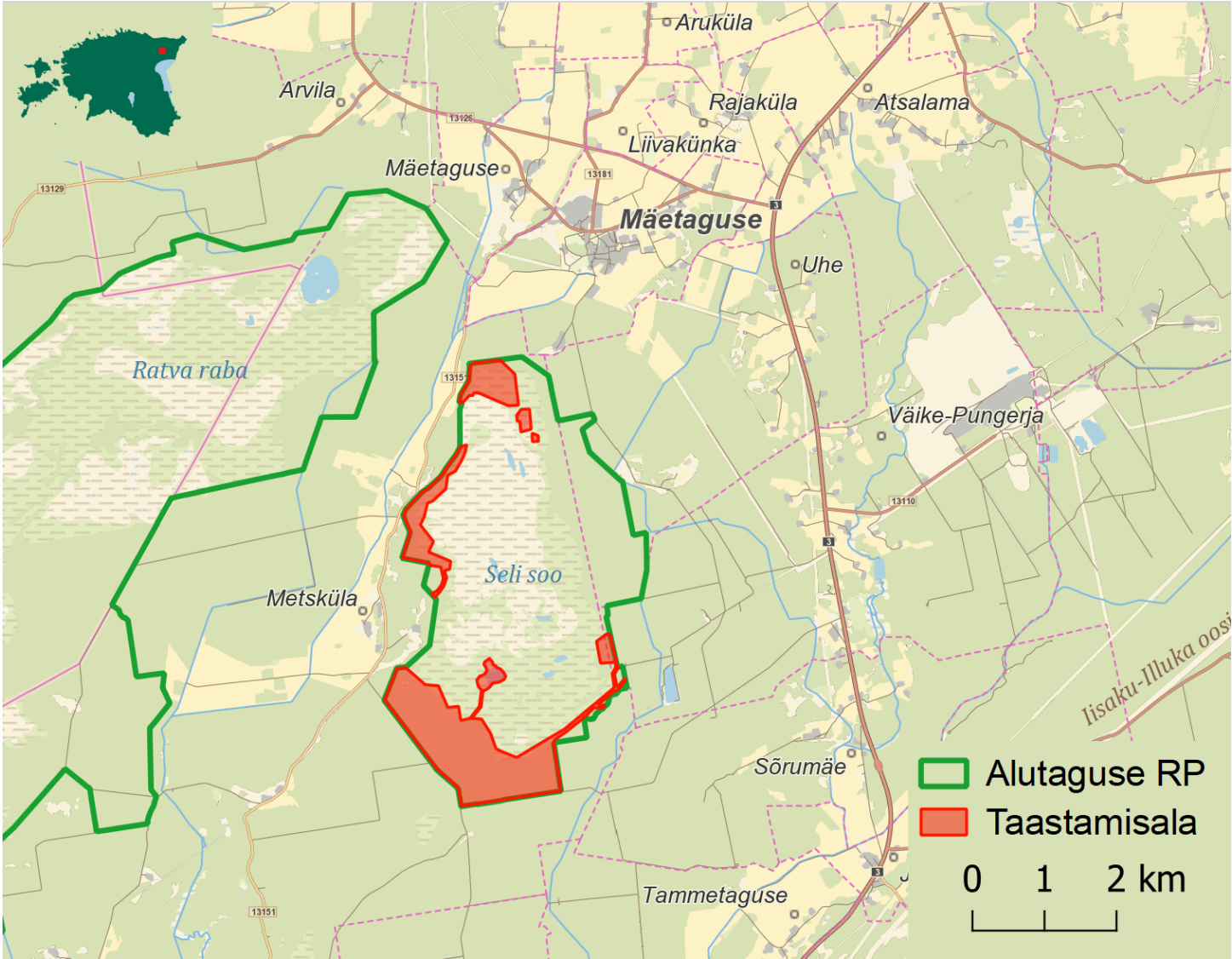

Selisoo veerežiimi taastamine

Üle 2000 ha suurune Selisoo paikneb Ida-Viru maakonnas Alutaguse vallas ja kuulub Alutaguse rahvusparki koosseisu. Tegemist on ühe Eesti vanima sooga, millest kulgeb läbi ka Selisoo loodusrada. Selisoo looduskaitseala, mis hiljem sai osaks Alutaguse rahvuspargist moodustati 2015. aastal ning selle eesmärgiks on kaitsta Selisood ja sellega piirnevaid metsaalasid ning kaitsealuste liikide elupaiku.

Selisoos on taastamistöid tehtud kahes jaos: 2021. aastal idaservas 171 ha ja 2024. aastal põhja-, lääne- ja lõunaosas 310 ha suurusel alal. Taastamisalad jäävad täies ulatuses riigimaadele.

Taastamisala skeem ning asukoht Eestis. Aluskaart: Maa- ja ruumiamet

AJALUGU

Esimesed kraavid kaevati Selisoosse 19. sajandi lõpul, kuid ulatuslik kraavivõrgustik rajati 1960. aastatel. Kraavid juhtisid soost valguva pinnavee otse Mäetaguse jõkke ja alandasid nii soo kui ka Seli Suurlauka veetaset. Lisaks hakati 20. sajandi esimesel poolel soos käsitsi turvast kaevandama. Kuivendamine on põhjustanud rabalaama pindala vähenemist ja kõdusoostunud metsakoosluste laienemist.

Foto: Jassu Hertsmann

FAKTILEHT

- Pindala: 310,8 ha
- Projekti valmimise aasta: 2022
- Tööde teostamise aasta: 2024
- Taastamistööde maksumus:
 - Ehitus: 329 994,38 €
- Projekteerija: AS Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi
- Ehitaja: Hanso MK OÜ

TAASTAMISTÖÖDE EESMÄRK

Taastamistööde eesmärgiks oli luua läbi kraavide sulgemise eeldused Selisoo sookoosluste ja sood ümbritsevate metsade hüdroloogilise režiimi taastumiseks. Lisaks oli eesmärgiks aidata kaasa sihtkooslustele – huumustoitelised järved ja järvikud, looduslikus seisundis rabad, nokkheinakooslused, siirdesoo- ja rabametsad – iseloomuliku taimestiku liigilise koosseisu ja struktuuri säilimisele ning kujunemisele, arvestades võimalusel kaitsealuste liikide elupaiga eelistustega.

Taastamisalal ja selle lähiümbruses on registreeritud mitmed kaitsealused liigid: rabapüü, metsis, laululuik, sarvikpütt, väike käopõll, laanepüü, sookurg, teder, rüüt, punajalg-tilder, mudatilder, heletilder, öösorr, väikekoovitaja, rukkirääk, musträhn, valgelaup-rabakiil ja kuradi sõrmkäpp. Alutaguse rahvusparki kaitse-eeskirja järgi on soo veerežiimi taastamisel valdavalt positiivne mõju kaitseala kaitse-eesmärkidele ja väärtustele.

Selisood läbib ka RMK matkarada, mis säilis ka pärast taastamistöid. Foto: Jassu Hertsmann

UURIMISTÖÖD JA PROJEKTEERIMINE

Uurimistööde käigus kaardistati kogu taastamisalal asuv kraavivõrgustik, hinnati kraavide mõõtmelid ja kontrolliti nende seisukorda – kas tegemist on veel avatud ja toimivate või täielikult kinni kasvanud raskesti eristatava sängiga kraavidega. Täpsete maapinna kõrgusandmete põhjal mudeltati taastamisala voolukanalid ja veevool enne ja pärast kraavide sulgemist. Projekteerimise käigus määrati paisude asukohad, nende mõõtmed ja tüüpjoonised. Ühtlasi planeeriti ettevalmistavad tööd, ajutiste ligipääsude asukohad ning Selisoo loodusraja parandustööde maht.

Labidaturba augud Selisoos. Foto: Jassu Hertsmann

Alanenud veetasemega Suurlaugas enne töid. Foto: Jassu Hertsmann

Kraavile rajatud pais. Foto: Märt Reha

Pinnasega täidetud kraav. Foto: Märt Reha

TAASTAMISTÖÖD

Taastamistöid alustati raietöödega ligipääsu- ja kraavitrassidel ning paisude asukohtades. Sellele järgnes kraavivallide likvideerime, millest tekkinud materjali kasutati kraavisängide täitmiseks ja pinnaspaisude ehitamiseks. Kui kraavivall puudus, suleti kraav vaid pinnaspaisudega. Ehitatud paisud jagunesid kolmeks erinevaks tüübiks, mis erinesid mõõtmetelt ja kujult. Suuremaid paise tugevdati geotekstiiliga. Taastamistööde viimaseks etapiks oli Selisoo loodusraja osaline rekonstrueerimine alal, kus taastamistööd seda mõjutasid.

Rekonstrueeritud loodusraja laudtee. Foto: Märt Reha

Tööde liik

Paisude arv

Trassiraiete pindala

Suletud kraavide pikkus

Tööde maht

534 tk

25,0 ha

16,8 km

Kaasrahastaja: Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondi projekt "Liikide ja elupaikade soodsa seisundi ning maastike mitmekesisuse tagamine [Projekt nr 2021-2027.2.03.23-0006]"

KESKKONNA-
INVESTEERINGUTE
KESKUS

KLIIMAMINISTEERIUM